

TRÜ MAJANDUS- TEADUSKOND

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOI

TRÜ MAJANDUSTEADUSKOND

(Majandusteadlaseks õppimise võimalustest
Tartu Riiklikus Ülikoolis)

Tartu 1968

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ТГУ

На эстонском языке

**Тартуский государственный университет
СССР, г. Тарту, ул. Ванemu, 18**

**Vastutav toimetaja K. Parvel
Korrektor A. Norberg**

TRÜ rotaprint 1968. Trükipoogmaid 2,75. Pingtrükipoog-
maid 2,5. Arvestuspoogmaid 1,85. Trükiarv 700. Paber
30x42/ 1/4. Paljundamiseks antud 19. II 1968. MB 00691.

Tell. nr. 103

Hind 5 kop.

MAJANDUSTEADLASE KUTSEST

Nüüd omandab majandusteadlaste ettevalmistamine esmajärgulise tähtsuse. Suhtuda sellesse suurema tähelepanguga on seda vajalikum, et meie maal on majandusteadlaste kaadrist suur puudus.

Seltsimees A. N. Kossõgini ettekandest NLKP Keskkomitee pleenumil 27. septembril 1965. a.

Majandus on ühiskondliku elu alus. Kõik muud ühiskondliku elu avaldused – kunst, kirjandus, õigus jne, – tuglnevad majandusele. Marksistliku ühiskonnateaduse käsituses on majandus baas, mille suhtes teised nimetatud elualad moodustavad pealisehituse. Edusammud nende arengus sõltuvad eeskätt majanduse arengust.

Ühiskondliku rikkuse suurendamiseks ja kõigi inimeste materiaalsete ning kultuuriliste vajaduste üha täielikuma rahuldamise tagamiseks ei piisa üksnes sellest, et iga tööline ja kolhoosnik püüdlilikult oma tööd teeb. On veel vaja, et kogu tootmisprotsess oleks otstarbekalt korraldatud, et toodetaks just seda, mida kõige rohkem vajatakse, et toodang oleks kvaliteetne ja tootmine võimalikult odavam, et tooted jaotataks kooskõlas rahvamajanduse vajadustega, et iga kodanik saaks oma töö eest

õiglast tasu. Kuidas ühiskondlikku tootmisprotsessi otstarbekalt korraldada, mida ja kui palju toota, kuidas jaotada ühiskonna puhastulu jne. - nende küsimustega tegeleb majandusteadus. Samade probleemide praktilise lahendamisega tegelevad majandusteadlased iga päev paljudes asutustes ja ettevõtetes.

Majandusteadlasi on nimetatud rahvamajanduse "konstruktoriteks": nad uurivad majanduslike nähtuste valdkonnas toimivaid seaduspärasusi, lahkavad keerukaid probleemikomplekse ja töötavad saadud tulemuste alusel välja ettepanekuid ja plaane ettevõtete kui ka kogu rahvamajanduse edasiseks arendamiseks.

Eriti intensiivselt areneb NSV Liidu rahvamajandus ja nõukogude majandusteadus käesoleval ajal. NLKP Keskkomitee 1965. a. septembripleenumil ja sellele eelnenud märtsipleenumil töötati välja majandamise uued printsiibid. Nende kohaselt peab iga majanduselus ettevõtetav samm olema põhjendatud teaduslikult ja kooskõlas kohalike tingimustega. Selleks suurendatakse ettevõtete õigusi ja kohustusi, rakendatakse materiaalse stimuleerimise mitmesuguseid meetodeid, ettevõtete töö hindamise põhilisteks kriteeriumideks kujunevad tema poolt rahvamajandusele antav kvaliteetne toodang, kasum ja rentaablus.

Rahvamajanduse teadusliku juhtimise süsteemis peab majandusteadus saama sõna otseses mõttes täppisteaduseks ning olema suuteline andma täpseld juhtnööre ja konkreetseid lahendusi kõigis praktilises töös üleskerkivais küsimusis.

Majandusteaduse areng ja tema osatähtsuse suurenemine kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisel on toonud kaasa ka majandusteadlaste osatähtsuse tunduva tõusu meie ühiskonna elu korraldamisel.

Uute majandusteadlaste ettevalmistamisel võetakse arvesse elu enda poolt ülestõstetud ning NLKP kongresside ja pleenumite otsustes formuleeritud seisukohti majandusteaduse tiheda-

mast seostamisest rahvamajanduse praktikaga ning mitmete muude teadusaladega, eeskätt matemaatikaga ning kübermeetikaga. Majandusteadlaste ettevalmistamisel on suurendatud matemaatiliste distsipliinide osatähtsust, üliõpilastele loetakse matemaatilise programmeerimise erikursusi jne.

Majandusteadlane - see on kutsenimetus, samuti nagu näiteks keeleteadlane, kirjandusteadlane jne. Majandusteadlased töötavad vabariigi plaanikomitees, TSN täitevkomitee plaanikomisjonides, majandusalastes ministeeriumides ja nende kohalikes organites, pankades ning mitmesugustes majanduslikes organisatsioonides ja ettevõtetes väga erinevatel ametikohtadel. Nad võivad olla planeerijad, ökonomistid, inspektorid, revidendid, valitsuste juhatajad ja nende asetäitjad, kaubatundjad, pearaamatupidajad ja kaupluste juhatajad või töötada paljudel teistel auväärsetel ning rahvamajanduses väga vajalikel ametikohtadel.

MAJANDUSTEADLASE TÖÖ ISELOOMUST

ajandusteadlase kutse on alles suhteliselt noor. Kui võrrelda seda arsti, advokaadi, õpetaja või paljude teiste kõrgema haridusega eriteadlaste kutsetega, siis on ta neist sajandeid noorem. Esimesed eestlastest majandusteadlased asusid meil tööle praktiliselt käesoleva sajandi algul,

Laialdaselt on hakanud majandusteadlase elukutse levima alles nõukogude võimu aastail. Nii ei ole see elukutse jõudnud omandada veel pikka ajalugu, mistõttu majandusteaduse tegelikku sisu tuntakse suhteliselt vähe. Alati ei saada õigesti aru ka majandusteadlase osast ja vastutusest meie ühiskonnas, mis on tegelikult äärmiselt suur, sest majandusteadlaste tööst sõltub olulisel määral kogu ühiskonna materiaalne heaolu. Üldse on majandusvalaste probleemide seas väga vähe selliseid, mille lahendamine piirdub ainult majandusega. Enamasti kõikide tähtsamate küsimuste lahendamine on tihedasti seotud paljude teiste eluvaladega - tehnikaga, tervishoiu- ja haridusasutuste töö korraldamisega, töötajate elatus- taseme uurimisega jmt, probleemidega.

Sellepärast on tundnud majandusteaduse vastu suurt hu-

vi ja kiindumust peale majandusteadlaste ka paljude teiste erialade esindajad, kes on sellele oma huvialale pühendanud saagi küllalt palju aega, Malnigem kas või näiteks suure keemikuna kultuurilukku läinud D. I. Mendeleevit, kelle sulest on ilmunud ka majandusteaduslikke töid, nende seas kapitaalne rahandusliku kallakuga monograafia transpordiökonomikast (vene raudteetariifidest) või näiteks kuulsat maadeuurijat P. P. Semjonov-Tjanšanskit, kes suurema osa oma elust töötas statistika alal, huvitudes eriti rahvastiku- ja majandusstatistikast, Juba Aristotelesest ja Platonist alates võib loetleda pika rea kõikide aegade filosoofe, kes on majandusest tõsiselt huvitunud ning rajanud majanduslike nähtuste käsitlemisele kaugel küündivaid teoreetilisi kontseptsioone.

Iga majandusteadlane peab tegema kõik, et rahva tööpingutustega loodud väärtusi ei pillataks asjatult tuulde, vaid kasutataks kõige otstarbekamalt. See töö ei seisne aga sugugi mitte väiklases koorderdamises ja bürokraatlikus asjaajamises. Esikohal on ettevõtete majandusliku tegevuse teaduslik, statistiliste ja matemaatiliste meetodite abil toimuv analüüs, mis paneb "elama" esialgu igavana näivad aruanded ja arvud. Kui niisugune analüüs on ühendatud ettevõtete ökonomika ja tehnoloogia igakülgse tundmaõppimisega, siis on selle tulemuseks tähelepanuväärsete sisemiste reserve avastamine. Väärrib märkimist, et üheprotsendiline kokkuhoid tootmiskuludes võimaldab kogu rahvamajanduse ulatuses säästa igal aastal umbes 1,5 miljardit rubla. Selle raha eest saab ehitada uut elamispiinda umbes 1,5 miljonile inimesele. Nõnda aitab majandusteadlane teaduslike meetodite praktikasse rakendamise kaudu oma tööga kaasa rahva materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste paremale rahuldamisele.

Majandusteadlase töö ei piirdu muldugi ainult üksikute ettevõtete või asutuste tegevuse analüüsiga. Kõrgema haridusega majandusteadlane peab oma igapäevase töö pinnalt tegema üldistusi ja esitama ettepanekuid ühe või teise tööloigu paran-

damiseks ka kogu rahvamajanduse ulatuses. Näiteks kuulub rahandusspetsialistide ülesannetesse ettepanekute tegemine hindade alandamiseks, ettepanekud maksumäärade muutmiseks, palgamäärade korrigeerimiseks jne. See on laialdane ja huvitav tööpõld, mis nõuab ulatuslikke majandusalaselt teoreetilisi teadmisi, rahvamajandusharude ökonoomika põhjalikku tundmist ning avarat poliitilist ja kultuurilist silmaringi. Seaduspärane on see, et tänapäeva majandusteadlase töös põlmub üha rohkem ühiskondliku elu probleeme. Töö muutub iga päevaga huvitavamaks ja tulemusrikkamaks.

MAJANDUSTEADUSE ÕPETAMINE TARTU ÜLIKOOLIS EILE JA TÄNA

Itmesuguseid majandusteaduslikke õppeaineid on Tartu ülikoolis õpetatud selle asutamisest alates. Siiski oli üliõpilasi, kes spetsialiseerusid majandusteadusele ehk "rahva majapidamise teadusele", nagu seda tollal nimetati, esialgu ainult üksikuid.

Läinud sajandil loodi ka ülikooli esimesed majandusteaduslikud õppetoolid ehk kaasaegses mõistes kateedrid: rahanduse ja kaubanduse õppetool 1803, statistika ja geograafia õppetool juba enne ülikooli ametlikku avamist 1802, poliitilise ökonoomia õppetool 1865.

Majandusteaduslikke aineid on Tartu ülikoolis lugenud hulk nimekaid teadlasi. Paljud neist on praegu ülemaailmselt tuntud. Teadlastest, kes on majandusteaduste arengusse oma tööga silmapaistva jälje jätnud, võiks nimetada kõigepealt agregaatindeksite teooria rajajat prof. E. Laspeyres'd. Tänapäeval on indeksiteooria-alane kirjandus maailmas väga rikkalik. Tähtsal määral tugineb agregaatindeksite kasutamisele ka Nõukogude Liidus laialdaselt arenenud majandusliku analüüsi teooria.

Suurema hoo sai majandusteadlaste ettevalmistamine alles pärast Esimest maailmasõda. Eslalgu valmistati majandusteadlasi ette Õigusteaduskonna majandusosakonnas. Iseseisvaks teaduskonnaks sai Majandusteaduskond 1935. aastal. Enne Teist maailmasõda oli ta üliõpilaste arvu poolest mõnda aega ülikooli suuremaid teaduskondi.

Seoses nõukogude võimu taastamisega Eestis omandas nii majandusteaduslik uurimistöö kui ka uute majandusteadlaste ettevalmistamine põhimõtteliselt uue iseloomu. Majandusteaduste alal tehtava töö teoreetiliseks aluseks sai marksistlik poliitiline ökonoomia. Senise erakapitalistliku majandussüsteemi asendamine sotsialistliku plaanmajandusega tõstis üles täiesti uusi probleeme; ühtlasi tekkisid eeldused ja võimalused nende teaduslikuks lahendamiseks.

Pärast 1940. aastat töötas Majandusteaduskond vaheldumisi Tallinnas ja Tartus, sealhulgas pikemat aega (1945–1954) Tallinna Polütehnilise Instituudi juures. 1954. aastal asuti Tartu Riiklikus Ülikoolis taas majandusteadlaste ettevalmistamisele.

Käesoleval ajal on TRÜ Majandusteaduskonnas võimalik õppida nii statsionaarselt kui ka mittestatsionaarselt rahanduse ja krediidid, kaubatundmise (nii tootukaupade kui ka tööstuskaupade kaubatundmine) või kaubandusökonoomika erialal.

Peale nimetatud erialade on alates 1967/68. õppeaastast võimalik õppida statsionaarselt veel kahele uuele, s. o. majanduskuberneetika ja kaubandusraamatupidamise erialal. Kaubandusraamatupidamist ehk majandusliku informatsiooni hankimise ja töötlemise korda on võimalik õppida ka mittestatsionaarselt.

Õppeaeg TRÜ Majandusteaduskonna statsionaarses osakonnas on 4 aastat, välja arvatud majanduskuberneetika erialal, kus õppeaeg on 5 aastat. Mittestatsionaarses osakonnas on õppeaeg kõigil erialadel 5 aastat.

Majandusteaduskonna üliõpilaste õpetamisest võtab osa peale Majandusteaduskonna kateedrite õppejõudude ka suur hulk ülikooli teiste teaduskondade kateedrite õppejõude. Nii on vastavate üld- ja eridistsipliinide kaudu majandusteadlaste ettevalmistamisega seotud mitmed Füüsika-Matemaatikateaduskonna, Ajaloo-Keeleteaduskonna, Bioloogia-Geograafiateaduskonna, Õigusteaduskonna, Arstiteaduskonna ja Kehakultuuriteaduskonna kateedrid. Et kõiki majandusteadlaste õppeprogrammis sisalduvaid aineid õpetavad vastavate spetsialistkateedrite õppejõud, siis tagab see kõrge õppetaseme ja üliõpilastele esitatavate nõuete ühtlustamise kogu ülikooli ulatuses.

Õppetöös ja teaduslikuks tööks on teaduskonnal järgmised õppekabinetid ja -laboratooriumid: kaubanduse organiseerimise ja tehnika kabinet, kaubatundmise kabinet, kaubandus-ökonoomika kabinet, rahanduse ja krediidid kabinet, arvutustehnika ja masinakirja kabinet ning teaduskonna erialane raamatukogu. Laboratooriumides ja kabinettides toimuvad praktikumid ja tehakse iseseisvat teaduslikku tööd. Peale selle on Majandusteaduskonna üliõpilaste töö seotud TRÜ Arvutuskeskusega, kus õpitakse tundma elektronarvutusmasinaid ja nendega töötamise tehnikat.

Teaduskonna juures töötab ka ametkondlik Kaubanduse Erilaboratoorium. Laboratooriumi finantseerivad Eesti NSV Kaubandusministeerium ja ETKV Liit. Laboratoorium uurib aktuaalseid kaubandusalaseid probleeme ja esitab ENSV Kaubandusministeeriumile ja ETKV Liidule ettepanekud paremaks kaubanduse korraldamiseks Eesti NSV-s.

ET KUJUNEDA LAIA PROFIILIGA ERITEADLASEKS

Õitumata sellest, missugune on kellegi kitsam eriala, peab majandusteadlane olema kõigepealt mitmekülgsest haritud inimene. See eeldab eeskätt marksistliku filosoofia tundmist, võõrkeelte valdamist, orienteerumist ajaloo ja geograafias. Sel-
lejärgi on õppeplaanides ette nähtud ulatuslikud üldkursused, mida õpitakse peamiselt esimestel õppeaastatel.

Majandusteaduskonna üliõpilastele on kohustuslik ühe võõrkeele – inglise, saksa või prantsuse keele õppimine, ent soovitatav on, et kõik üliõpilased kasutaksid võimalust õppida vabatahtlikult ehk fakultatiivselt ka muid keeli. Võimalused selleks on väga soodsad.

Et laiendada oma üldhariduslikku silmaringi ning valmis-
tuda ühtlasi kaasaja majandusprobleemide mitmekülgseks uurimiseks, kuulavad üliõpilased NLKP ajalugu, NSV Liidu ja välisriikide majandusgeograafiat ja rahvamajanduse ajalugu. Kui üliõpilased on omandanud juba küllaldasi teadmisi nii üld- kui eriala-
aines, kuulavad nad dialektilise ja ajaloolise materialismi kursust, milles antakse põhjalik ülevaade marksistliku filosoofia probleemistikust, ning teadusliku kommunismi aluste kursust.

Üliõpilaste üldhariduslike teadmiste täiendusena on mõeldud ka kõrgema matemaatika, tõenäosusteooria ning matemaatilise statistika ja lineaarse planeerimise kursused. Seoses matemaatiliste meetodite juurutamisega rahvamajanduse planeerimisse on matemaatika muutunud majandusteadlasele äärmiselt vajalikuks.

Üldmajandusteadusliku ettevalmistuse omandavad üliõpilased poliitilise ökonoomia, statistika üldteooria, majandusstatistika, raamatupidamise ja rahvamajanduse planeerimise kursuste kaudu.

Eri rahvamajandusharude majanduslike iseärasustega tutvumiseks kuulatakse mitmesuguseid ökonoomikakursusi: tööstus-, kaubandus- ja põllumajandusettevõtete ökonoomikakursusi, mille maht on erialade järgi mõnevõrra erinev.

Peale selle õpivad kõik majandusteadlased erialale vaatamata nõukogude õiguse üldkursust sellises ulatuses, nagu seda on vaja praktiliselt tunda igal juhtival töötajal.

Õppeprotsessi lahutamatuks osaks on kujunenud üliõpilaste teaduslik töö nii kursuse-, eriseminari- ja diplomitööde koostamisel, kus lahendatakse kaasaja aktuaalseid teoreetilisi ja praktilisi majandusprobleeme, kui ka osavõtu näol üliõpilaste Teadusliku Ühingu (ÜTÜ) ringide tööst, ÜTÜ ringidest töötavad Majandusteaduskonna juures finantsring ja kaubandusring, kuid ka üliülikoolilise poliitilise ökonoomia kateedri juures töötava poliitilise ökonoomia ringi liikmete enamuse moodustavad Majandusteaduskonna üliõpilased.

. . . ,RAHANDUSE JA KREDIIDI
ERIALA SPETSIALISTIKS.

ahanduse ja krediidi erialal on Tartu Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonnas võimalik õppetöö käigus spetsialiseeruda neljal kitsamal erialal: 1) rahandus (riigieelarve); 2) tööstuse rahandus; 3) krediteerimine; 4) kapitaalmahutuste finantseerimine ja krediteerimine. Üldteoreetilised ja üldmajandusteaduslikud ained on kõigil loetletud erialadel ühised. Kitsam spetsialiseerumine algab vastavate erikursuste läbitöötamisega III kursusel.

Õppeaja jooksul kuulatakse loenguid, võetakse osa seminaridest, praktikumidest ja õppeekskursioonidest. Iseseisva tööna on iga üliõpilane kohustatud koostama 4 kursusetööd ja diplomitöö.

Statsionaarsed üliõpilased sooritavad III kursusel majandusliku tegevuse analüüsi praktika tööstusettevõtetes ja IV kursusel erialase praktika vastavalt spetsialiseerumisele kas rahandusorganeis, Riigipangas, Ehituspangas või ettevõtetes.

Teaduskonna lõpetamiseks tuleb koostada diplomitöö ja sooritada riigieksam poliitilises ökonoomias. Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on võimalik diplomitöö asendada 2 täiendava riigiek-

samiga (majandusliku tegevuse analüüsis, kitsamas erialnes).

Rahandusharu III kursuse üliõpilased arvutustööde
mehhaniseerimise praktikumil.

. . . KÕRGEMA HARIDUSEGA KAUBANDUSÖKONOMISTIKS.

kaubandusökonoomist alustab oma õpinguid üldhariduslikest ja üldmajanduslikest õppeainest, Hiljem lisanduvad eriained. Põhiaineteks on kaubandusökonoomika, kaubanduse organiseerimine ja tehnika ning kaubatundmise alused. Kaubandusökonoomika erialal õpitakse tundma kaubanduse olemust ja tema osa sotsialistlikus majanduses, kaubanduse organiseerimise ja planeerimise süsteemi, käsitletakse kaubafondide hankimise ja nende jaotamise korda, kaubanduse materiaalses baasi jne. Tulevane majandusteadlane õpib tundma töö organiseerimise ja töötasustamise teoreetilisi aluseid, hindade kujunemise mehhanismi, kaubanduse finantsmajandust ja selle iseärasusi.

III ja IV kursusel toimub lõplik spetsialiseerumine. Sel ajal täieneb üliõpilase teadmistepagas selliste ökonoomilise kalakuga erikursuste ja õppeainete läbitöötamisega, nagu kauba-veod ja tariifid, revisjon, käibekulud, kaubandusettevõtete majandusliku tegevuse analüüs, tööstusökonoomika jt.

Õppetöö põhivormideks on loengud, seminarid, praktikumid. Neid täiendavad kollokviumid ja kontrolltööd, Aasta-aas-

talt omandab üha suurema ulatuse üliõpilase iseseisev töö, mida soodustavad ülikooli rotaprindil paljundatud loengukonspektid, rohkearvulised õpikud ja laialdane erialane kirjandus. Üliõpilased koostavad neli kursusetööd.

Teoreetilisi teadmisi kontrollitakse ja kinnistatakse ning erialaseks tööks vajalikke praktilisi oskusi omandatakse õppe- ja tootmispraktilal Eesti NSV või vennasvabariikide eeskujulikes kauplustes ja kaubandusorganisatsioonides.

Statsionaarsetel üliõpilastel on esimene praktika III kursusel. Selle vältel tutvuvad üliõpilased kaupluse kui kaubanduse põhilüü igapäevase töö kõikide külgedega. Üliõpilased, kes enne ülikooli astumist on kaupluses töötanud, sooritavad praktika tööstusettevõttes või jaekaubandusorganisatsioonide keskustes. Teise praktika ajal IV kursusel töötavad üliõpilased mitmesugustes kaubandusorganisatsioonides.

Kaugõppeüliõpilastele toimub praktika III kursusel kauplustes, IV kursusel jaekaubandusorganisatsioonide keskustes ja V kursusel diplomitööeelse praktikana mitmesugustes kaubandusorganisatsioonides. Juhul kui kaugõppeüliõpilasel on töökoha tõttu praktika programmi ulatuses piisavalt praktilisi kogemusi ja teadmisi, võidakse ta III ja IV kursuse praktikast vabastada.

Viimaseks tuleprooviks üliõpilastele on diplomitöö ja riigieksam.

KAUBATUNDJA

TEADMISTEPAGAS.

ajandusteaduskonnas valmistatakse ette eraldi tööstus- ja toidukaupadetundjaid. Kaubatundja ettevalmistus tugineb küll põhijoontes samadele üldteoreetilistele õppeainetele, ent erineb siiski tunduvalt ökonomisti ettevalmistusest. Juba esimestel kursustel on kaubatundjate õppekavas mitmesuguste üldainete kõrval suur osatähtsus ka keemial ja füüsikal. Süvendatakse ja laiendatakse teadmisi analüütilises, anorgaanilises ja orgaanilises keemias, eriti nendes küsimustes, mis on vajalikud tarbekaupade omaduste mõistmiseks ja tundmaõppimiseks. Tulevastele toidukaupadetundjatele õpetatakse veel mikrobioloogia ja kaubatundmise biokeemilisi aluseid ning toiduainetetööstuse protsesse ja aparatuuride tundmist. Tulevased tööstuskaupade tundjad täiendavad teadmisi elektrotehnikas ja masinaõpetuse alustes. Nimetatud distsipliinid on vajalikud mitmesuguste tarbekaupade põhjalikumaks tundmaõppimiseks ja hindamiseks.

Nõukogude majanduses peab kaubatundja tegelema mitte üksnes kaupade kvaliteedi uurimisega. Tema praktilises töös on väga tähtis ka kaubanduse ökonoomika ja organiseerimise tundmine. Nende distsipliinide tähtsus tõuseb veelgi seoses kau-

bafondide suurenemise, käibe kasvu, kaubandusvõrgu spetsialiseerimise ja tarbijate teenindamise uute progressiivsete vormide juurutamisega. Vastavalt sellele on korraldatud ka kaubatundjate ettevalmistamine.

Kolmandast kursusest alates õpetatakse nli toidu- kui ka tööstuskaupade erialal juba kitsamaid erialneid. Vastavalt erialale õpitakse tundma kõiki tähtsamaid toidukaupu (näit, piim, liha, kala, köögi- ja puuviljad jne.) või tööstuskaupu (jalatsid, kangaskaubad, õmblustooted, majapidamis- ja kultuurikaubad jne.). Kõrvuti kaubatundmist käsitlevate õppeainetega antakse õppijatele teoreetilisi ja praktilisi teadmisi kaubanduse organiseerimises ja tehnikas, tutvustatakse kaubandusökonomika mitmepalgelisi probleeme, eriti kaubahindade ja kaubandusorganisatsiooni finantsmajanduse huvitavamaid küsimusi. Vastavaid teadmisi kinnitavad üliõpilased spetsiaalse kursusetööga ja eriuurimustega praktilal.

Õppetöö peamiseks vormideks loengute kõrval on arvukad laboratoorsed ning praktilised tööd ja ekskursionid ettevõtetesse. Peale selle tutvuvad statsionaarsed üliõpilased III kursusel praktika käigus kaubandusettevõtete tööga, IV kursusel töötavad üliõpilased praktikantidena mitmesugustes kaubandusorganisatsioonides. Seal koguvad nad ka materjali oma diplomitööks.

Kaugõppeüliõpilastel on praktika III, IV ja V kursusel,

MAJANDUSKÜBERNEETIKA.

ajandusküberneetika on uueks erialaks Tartu Riik-
likus Ülikoolis, 1967. a. sügisel võeti majan-
dusküberneetikat õppima 25 üliõpilast statsionaar-
selt.

Selle eriala spetsialistide ettevalmistamise
vajadus on tingitud matemaatiliste meetodite ja
elektronarvutusmasinate kasutamisest planeerimisel ja rahvama-
janduse juhtimisel. Õppimisaeg kestab 5 aastat ning selle aja
jooksul saavad üliõpilased majandusteadusliku ettevalmistuse kõr-
val tugeva matemaatika-alase ettevalmistuse. Majandusteadusli-
kest ainetest õpitakse statistika üldteooriat, majandusstatistikat,
hinda ja hinnakujundamist, rahvamajandusharude ökonoomikat, rah-
vamajanduse planeerimist jne. Juba traditsiooniliste matemaatilis-
te ainete - matemaatiline programmeerimine, tõenäosusteooria ning
matemaatiline statistika - kõrval on kavas veel uued distsipliinid,
nagu sissejuhatus majandusküberneetikasse, spetsialistliku kalenda-
tud taastootmise matemaatilised mudelid, matemaatilised meetodid
ja mudelid tähtsamate rahvamajandusharude planeerimisel jne. Õpi-
takse tundma ka arvutusmasinaid ning neil töötamist.

Õppetöös kasutatakse raamatupidamise kateedri juures asu-
vat arvutustööde mehhaniseerimise kabinetti, kus on 50 mitmesu-
gust masinat ning muu spetsiaalne sisustus. Aeg-ajalt tuleb üli-

õpilastel käia ka Arvutuskeskuses. Tootmispraktikal viibivad üliõpilased mitmetes arvutuskeskustes ja -jaamades teaduslike asutuste ning suurte ettevõtete juures. Praktikabaasid saavad paljudel juhtudel ka lõpetanu töökohtadeks.

Majandusküberneetika on uus kiiresti arenev suund majandusteaduses. Arvutusmasinad ja matemaatika kujunevad võimsaiks vahendeiks rahvamajanduse juhtimise ja planeerimise täiustamisel. Sellepärast kasvab ka iga aastaga nõudmine majandusküberneetikute järele.

RAAMATUPIDAMINE.

kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide juhtimiseks on vaja pidevat informatsiooni kaubakäibe, käibekulude, kasumi jt. plaaniülesannete täitmise kohta. Samal ajal on vaja teada, kuidas rahuldakse elanikkonna tarbeid ning milline on elanikkonnale müüdavate kaupade struktuur.

Kaubandusettevõtetes ja -organisatsioonides tegelevad sellise informatsiooni kogumise, süstematiseerimise ja töötlemisega raamatupidajad. Et edukalt toimetulla kõigi nende ülesannetega, peab raamatupidamisala töötajatel, eeskätt aga pearaamatupidajal olema mitmekülgeid teadmisi kaubandusökonoomikast, eriti aga informatsiooni kogumise ja töötlemise teooriast ja praktikast.

Pikemat aega on raamatupidamine rajanenud käsitsitööl. Seepärast on mõnelgi tekkinud ettekujutus raamatupidamisest kui mingist igavavõitu kirjutustööst. Tegelikult on tsentraliseeritud raamatupidamisosakond kaubandusorganisatsiooni juhtimisaparadi olulisemaid lüüsid. Pearaamatupidaja on ettevõtete tähtsamaid majandusjuhte, peale selle on ta kaubandusorganisatsiooni majanduslikust olukorrast kõige paremini informeeritud.

Praegusajal toimub raamatupidamise organisatsioonilliste

vormide alal täielik tehniline revolutsioon. Arvestustööde käsitsi-tehnika asendatakse masinatehnikaga, Moodsate elektronarvutite (Minsk-22, Uraal-4, Uraal-11 jt.) ja analüütiliste arvutusmasinate laialdase rakendamise tulemusena on tsentraliseeritud raamatupidamisosakondade töö juba praegu reas kaubandusorganisatsioonides ulatuslikult mehhaniseeritud. Seal töötavad raamatupidajad-projekteerijad, kes tegelevad metodoloogiliste küsimustega kavandades informatsiooni liikumise ja töötlemise skeeme, raamatupidajad-mehhanisaatorid, kes projekteerijate poolt koostatud skeemide kohaselt töötlevad kogutud ja kontrollitud informatsiooni kas elektronarvutitel või analüütilistel arvutusmasinetel, ning lõpuks veel raamatupidajad-analüütikud, kes masinatest saadud tulemusi analüüsivad.

Niisugust uut kaubandusala ökonomistide kaadrit, kes oleks kodus kõigis eespool märgitud küsimustes, valmistab ette TRÜ Majandusteaduskond.

Selliste töötajate järele on juba praegu väga suur nõudmine mitte ainult kaubandusorganisatsioonides, vaid ka teadusliku uurimise instituutides ja projekteerimisorganisatsioonides, kus töötatakse välja kaubandusorganisatsioonide juhtimistöo mehhaniseerimise ja automatiseerimise projekte. Lähemall aastail see vajadus veelgi suureneb.

FAKULTATIIVSED AINED

akultatiivsete (vabatahtlike) õppeainetena võivad majandusteadlased õppida eeskätt mitmesuguseid võõrkeeli. Majandusalastest ainetest õpetatakse fakultatiivses korras mitmesuguseid lühemaid, enamasti praktilise kallakuga aineid, nagu masinakiri, bürootehnika ja kirjavahetus, reklaamitehnika, kaubanduse kunstilised elemendid, elektronarvutusmasinad majanduslikes arvestustes jne. Kokkuleppel vastavate kateedritega võivad üliõpilased taotleda fakultatiivses korras ka mitmesuguste teoreetiliste erikursuste kuulamist (välisriikide rahanduse ajalugu, majanduslike õpetuste ajalugu, matemaatiline programmeerimine, statistilise analüüsi erikursus, dispersioon- ja korrelatsioonanalüüsi erikursus, kaubandusliku konjunktuuri uurimise erikursus, eetika ja esteetika alused jne.) või võtta osa teiste teaduskondade üliõpilastele korraldatavast loenguist.

1962. aasta sügisest alates töötab ülikooli juures Ühiskondlike Elukutsete Teaduskond. Teaduskonnas on võimalik õppida rohkem kui kahekümnel erialal, mis oma iseloomult jagunevad ühiskondlik-politilisteks, kultuurhariduslikeks ja sportlik-rakenduslikeks. Nii on võimalik omandada lektor-propagan-

disti, pioneerijuhi, kirjasaatja, nõukogulike traditsioonide instruktori, rahvatantsuringi juhi, peotantsude instruktori, kodu-uuri- ja-ekskursioonijuhi, kodukultuuri instruktori, massiorganisaatori, kehakultuuri-instruktori, auto- ja mootorispordi instruktori, liiklus-inspektori, kinodemonstraatori jne. ühiskondlik elukutse, mida pärast ülikooli lõpetamist saab edukalt kasutada nii oma kutsetöös kui ka ühiskondlike ülesannete täitmisel. Õppetöö kestab keskmiselt kaks õppeaastat ja õppused toimuvad tavaliselt 2 korda kuus. Ettenähtud programmi läbitöötamisele järgnevad katsed, mille eduka sooritamise järele saavad üliõpilased vormikohase tunnistuse.

MAJANDUSTEADLASE TÖÖPÕLD

eaduskonna õppeplaan on üles ehitatud nii, et lõpetajast saaks eeskätt laia profiiliga eriteadlane, kes suudaks oma oskusi ja teadmisi edukalt rakendada sotsialistliku majanduse mitmesugustel aladel.

Vastavalt ettevalmistuse iseloomule on rahanduse ja krediidi eriala lõpetajatele avatud avar ja mitmekülgne tööpõld. Enamik lõpetanuist töötab mitmesugustel juhtivatel kohtadel rahandusorganeis ja pankades. Paljud töötavad ka tööstusettevõtetes, partel- ja nõukogude organites, ajalehtede toimetustes jm.

Lõpetanu esimene töökoht sõltub tavaliselt tema enda poolt valitud kitsamast erialast. Rahanduse eriala (riigieelarve) lõpetanud suunatakse tavaliselt ökonomistidena ja vanemökonomistidena tööle rahandusorganeisse. Tööstuse rahanduse eriala lõpetanud lähevad enamasti tööle ökonomistidena ja vanemökonomistidena tööstusettevõtteisse. Lühiajalise krediidi eriala lõpetanute esimesteks töökohtadeks on tavaliselt inspektori või vaneminspektori ametikoht Riigipangas. Kapitaalmahutuste finantseerimise ja krediteerimise eriala lõpetanud saavad ettevalmistuse, mis võimaldab neil töötada

nii Ehituspangas kui ka ehitusorganisatsioonis.

Ökonomisti töö põhiülesandeks, sõltumata konkreetsest töökohast, on kogu ühiskondliku tootmise majandusliku külje suunamine, töötulemuste tõhususe kindlakstegemine ja abinõude väljatöötamine senisest paremate tulemuste saavutamiseks. Selleks analüüsib ta kõikides üksikasjades ettevõtete majanduslikku tegevust: toodangu omahinda, materjalide kasutamist, tööviljakust ning masinate ja mehhanismide kasutamist. Tema töö on vahetult seotud inseneride, tehnoloogide, konstruktorite jt, erialade spetsialistide tööga. Ökonomisti ülesannetesse kuulub ka materjalidega varustamise ja toodangu realiseerimise protsessi pidev jälgimine, et ettevõttesse ei koguneks üleliigseid varusid. Ta korraldab ettevõtte majanduslikku suhtlemist teiste ettevõtetega ning peab olema pidevalt kursis ettevõtte majandusliku tegevuse tulemustega. Tal on kaaluv sõna kaasa rääkida ettevõtte tegevuse juhtimisel.

Konkreetsest tööpostist sõltuvalt muutub tööülesannete ring mõnevõrra. Ökonomist, kes töötab vahetult ettevõttes, tegeleb harilikult ainult selle ettevõtte majanduslike probleemide lahendamisega. Rahandusorganites, pankades kui ka ametkondlikes keskasutustes töötavad ökonomistid tegelevad samade küsimustega paljudes ettevõtetes. Nende ülesandeks on otsida ja üldistada eesrindlikke kogemusi, koordineerida ja kooskõlastada ettevõtete tegevust ning hoolitseda selle eest, et riigil oleks vajalikul hulgal ressursse ühiskonna kõigi tarvete rahuldamiseks. Nendes tööloikudes puutuvad rahanduse ja krediidi eriala lõpetanud kokku nii majanduse, kultuuri, hariduse, tervishoiu, ehituse ja paljude teiste küsimustega. Igaüks saab rakendada oma teadmisi alal, mis teda kõige rohkem huvitab.

Riigipanga krediidiinspektori töö sarnaneb mitmeti ökonomisti tööga. Ka tema analüüsib ettevõtete tööd, teeb ettepanekuid selle parandamiseks ja abistamiseks krediidiga, kontrollib krediidi kasutamise otstarbekust ja kannab hoolt laenude õige-

aegse tagastamise eest. Krediidinspektori ülesandeks on jälgida, et ettevõtetevahelised majanduslikud suhted toimuksid plaanipäraselt ja ratsionaalsetel alustel. Vastupidisel korral sekkub ta nende korraldamisse kas omapoolsete juhtnööride andmise või sanktsioonide rakendamise teel.

Iga lõpetanu ametialane edukus sõltub muidugi tema enda praktilisest tööst ja arenemisvõimest. Rahandusharu endistest kasvandikest töötavad mitmed Eesti NSV Rahandusministeeriumis valitsuste juhatajatena ja nende asetäitjatena, osakonna-juhatajatena ja mitmel teistel vastutusrikkastel ametikohtadel.

Samasugused võimalused edukaks tööks on tulevastel lõpetajatel, sest mitmesuguste juhtivate majandusorganite nõudmine spetsialistide järele on seniajani tunduvalt ületanud ja ületab ka lähemas tulevikus igal aastal lõpetavate noorte eriteadlaste arvu.

Väga lai on ka TRÜ Majandusteaduskonna kaubandusharu lõpetajate tööpõld. Kaubandusökonomiste vajatakse planeerijatena, instruktoritena ja revidentidena kaubanduse keskaparaadis ja kaubandusorganisatsioonides, õpetajatenä kaubandusala erioõppeasutustes, kaastöölistena ajalehtede ja ajakirjade toimetustes ja mujal.

Noored kaubatundjad alustavad harilikult tööd suurtes kauplustes ja ladudes, kaubandusorganisatsioonide kaubandusosakondades kaubatundjatena ja vanemkaubatundjatena, osakondade juhatajatena, kaupluste või ladude juhatajate asetäitjatena jt.

Kaubatundja on kõrgema haridusega kaubandusalaspetsialist, kelle põhiliseks ülesandeks on organiseerida kaupade müüki vastavalt tarbijate nõudmistele ja huvidele ning kaubakäibe plaanilistele näitajatele. Sellest lähtudes peab kaubatundja olema ühest küljest spetsialist, kes hästi tunneb kaupu, nende omadusi, kasutamist ja tootmise tehnoloogiat, teisest küljest aga tubli organisaator, kes uurib ja tunneb tarbijate nõudmist,

vajaduse korral mõjutab ja suunab seda, kaitseb tootjate ees ostjaskonna huve, organiseerib kaupade hankimist ja nende realiseerimist kaubandusvõrgus kaubanduse progressiivsete vormide ning kõrge kaubanduskultuuri kindlustamise tingimustes. Eeltoodust järeltub, et kaubatundjatele langeb elanikkonna kaubanduslikul teenindamisel väga vastutusrikkaid ja ühtlasi austavaid ülesandeid. Nende ülesannete edukas täitmine nõuab kaubatundjate spetsialiseerumist üksikute kaubarühmade järgi. Eesti NSV oludes tegelevad kaubatundjad väiksemates kaubandusorganisatsioonides kas toidu- või tööstuskaupadega, suuremates organisatsioonides aga veelgi kitsamal erialal: liha-kala, bakaalkaupade, tekstiilkaupade jne. Töökohad on ladudes, baasides ja kaubandusorganisatsioonides. Kaubatundjad võivad edukalt töötada ka tööstusettevõtetes, turustus- ja varustusorganisatsioonides jm.

Kaubandusökonomist on kõrgema haridusega kaubandusalaeriteadlane, kelle ülesandeks on juhtida ja korraldada kaubanduslikku tegevust teaduse saavutuste viimase sõna järgi. Ta peab koostama kaubakäibe plaane, määrama tööjõu vajaduse, õigesti korraldama kaubandustöötajate tööd, võitlema käibekulude vähendamise ja kaubakäibe ning kaubandusvõrgu laiendamise eest, juurutama isemajandamise põhimõtet kaubanduses. Kaubandusökonomistid on vastavalt oma võlmetele ja kogemustele kaupluste juhatajate asetäitjad, kauplusejuhatajad, planeerijad, kaubandusinspektorid, kaubandusorganisatsioonide osakondade juhatajad jne.

Kaubandusraamatupidaja on kõrgema haridusega kaubandusalaeriteadlane, kelle ülesandeks on juhtida ja korraldada majandusliku informatsiooni hankimist, läbitöötamist ja analüüsimist. Ta peab rakendama ellu uusi alginformatsiooni töötlemise organisatsioonilisi vorme, et saada ettevõtete ja organisatsioonide juhtimiseks vajalikku töödeldud informatsiooni. On vaja tunda põhjalikult analüütilisi arvutusmasinaid ning elekt-

ronarvuteid ja nende kasutamise võimalusi kaubandusliku informatsiooni kogumisel ja töötlemisel. Kaubandusraamatupidaja on eriteadlane, kes ütleb oma sõna kaubandusettevõtete ning organisatsioonide majandusliku tegevuse tulemuste kujunemise ja kasutamise kohta. Kõrgema haridusega kaubandusraamatupidajad vastavalt oma võimetele ja kogemustele suunatakse tööle kaubandusorganisatsioonide pearaamatupidajatena, nende asetäitjatena, vanemraamatupidajatena, tsentraliseeritud raamatupidamises osakonnajuhatajatena, nende asetäitjatena, grupi- või sektsioonijuhatajatena jne.

Vastavalt praktiliste kogemuste omandamisele ja tööalastele võimetele kujuneb noore spetsialisti edaspidine konkreetne töökoht. Kaubandusharu endistest lõpetajatest töötab suur osa Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja ETKVL-i süsteemis juhtivatel ja vastutusrikkastel töökohtadel.

Ehkki kitsamate erialade õppeplaanides on arvestatud lõpetajate tulevast eeldatavat töökohta, on kogu töö teaduskonnas korraldatud nõnda, et iga lõpetaja oleks eelkõige laia profiiliga majandusteadlane, kes pärast lühemaajalist täiendavat ettevalmistust võib lülituda tööle mistahes erineval majandusalal või töökohal. See on eriti tähtis meie väikeses vabariigis, kus majandusteadlaste ettevalmistamine kõigi majandusharude jaoks eraldi pole teostatav. Nagu praktika näitab, on laia profiiliga majandusteadlaste ettevalmistamisega siiani edukalt toime tulnud ja teaduskonna lõpetajad on siirdunud tööle mitmesugustele erinevatele aladele ja töökohtadele. Arvuliselt kõige rohkem lõpetajaid töötab majandusala seis ministeeriumes, keskasutis, kaubandusorganisatsioonides, rahandusorganeis ja ettevõtetes. Peale selle on arvukalt majandusteadlasi ka ajalehtede ja ajakirjade toimetustes, majandusala seinte õpetajatena tehnikumides, partei- ja ametiühinguorganites ning kohalike nõukogude organites ja mujal. Seoses majandusala se teadusliku töö elavnemi-

sega on viimastel aastatel üha rohkem majandusteadlasi läinud tööle mitmesugustesse teaduslikesse uurimisasutustesse.

Hulk Majandusteaduskonna endisi lõpetajaid töötab teaduslike töötajatena Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudis, NSV Liidu Teaduste Akadeemia Majandusmatemaatika Keskinstituudi Eesti NSV filiaalis ja mitmesugustes teistes teadusliku uurimise asutustes, õppejõududena Tartu Riiklikus Ülikoolis ja Tallinna Polütehnilises Instituudis. Seoses NLKP Keskkomitee 1965. a. septembripleenumi otsuses ettenähtud majandusteadusliku uurimistöö elavnemise ja üliõpilaste arvu kasvuga suureneb teaduslike töötajate ja õppejõudude töökohtade arv juba lähemas tulevikus tunduvalt. Sellega on andekatel ja teadusliku töö vastu tõsiselt huvi tundvatel noortel tagatud kõik võimalused minna edaspidi teaduslikule tööle neid huvitaval kitsamal erialal.

ÜLIÕPILASTE ELU - OLU

ajandusteaduskonnas statsionaarselt õppivatele edukatele üliõpilastele makstakse I, II ja III kursusel stipendiumi 35 rbl. kuus, IV kursusel 40 rbl. kuus, Üliõpilastele, kes sooritavad kõik eksamid hindele "väga hea", kõrgendatakse stipendiumimäära alates teisest semestrist 25% võrra.

Ettevõtete poolt õppima suunatuile maksab stipendiumi neid õppima suunanud ettevõtte (organisatsioon, kolhoos jne.). Nelle makstav stipendium on 15 % võrra suurem riiklikust stipendiumist. Pärast teaduskonna lõpetamist suunatakse nad tööle neid õppima saatnud ettevõttesse või organisatsiooni.

Majandusteaduskonnas õpib üliõpilasi vabariigi kõikidest paikadest. Suur osa üliõpilastest elab ühiselamutes, millest enamik on uued ja lajuundatud ning sisustatud vastavalt kaasaja vajadustele ja nõuetele.

Hoolt on kantud üliõpilaste puhkeaja sisustamise ja meelelahutuse eest. Sellel alal kasvab aga iga aastaga üliõpilaste endi osatähtsus ja aktiivsus. See võimaldab kõige paremini arvestada üliõpilaste erinevaid huve, soove ja maitset. Korraldatakse kursuse- ja teaduskonnaõhtuid, mitmesuguseid kohtumisi, viktoriline jne.

Kultuuritööd ja kunstilist isetegevust väljeldakse ülikoolis kahes vormis: tegutsevad ülikooli klubi ja mitmesugused üleülikoolilised isetegevusringid ja kollektiivid. Üliõpilaste hulgas on väga populaarsed ülikooli kohvik, mida tuntakse kaugel väljaspool meie vabariigi piire, ülikooli klubi, kunstikabinet, kodunduskabinet jne. Uute üliõpilaste hulgast võtavad igal aastal täiendavalt liikmeid vastu rahvakunstiansambel, ülemaailmse noorsoofestivali laureaat – üliõpilasmeeskoor, –naiskoor, –segakoor ja teised tunnustatud kollektiivid. Kunstilist isetegevust juhib ülikooli klubi. Klubi juures töötavates ringides saavad oma võimeid arendada laulusolistid, tantsijad jt. isetegevuslased.

Tõrvikutega üliõpilaspäeva rongkäigule.

Teiselt poolt juhlivad kunstilist isetegevust teaduskondade komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid. Töö toimub teaduskondade isetegevusringides. Majandusteaduskonnas on siiani kõige populaarsem olnud rahvatantsuring.

Tähtsal kohal on kehakultuur ja sport. Tegeldakse kõikide tähtsamate spordialadega. Selleks on olemas head spordibaasid ning hulk vilunud treenereid.

Traditsiooniliseks on muutunud üliõpilaste organiseeritud osavõtt ühiskondlikest tööst suvevaheajal. Tartu üliõpilased on edukalt kaasa löönud Balti Soojuselektrijaama ja Kunda Tsemenditehase ehitustel, kälnud uudismaal, võtnud osa maaparandustöödest, abistanud kolhoose.

Kõrge komisjon nuputab. I kursuse üliõpilased ootavad "tudengklöömist".

ÕPPIMISEST KAUGÕPPE KORRAS

ajandusteaduskonnas võib õppida ka kaugõppe korras. Sajad noored kui ka vanemad töötajad, kes on kas rahanduse, kaubanduse või teistel majandusala-
del endale kutsetöö juba vallanud, kuid leiavad, et edukaks tööks valitud alal on vaja ka kõrgemat eriharidust, on asunud kaugõppe teel oma teadmisi täiendama. Paljud on mõistnud, et ilma erihariduseta ei saa olla töös vajalikke tulemusi.

1968. aasta 1. jaanuaril oli Majandusteaduskonnas 403 kaugõppeüliõpilast. Neist õppis rahanduse ja krediidil erialal 172 ja kaubanduse erialal 231 üliõpilast.

Rahanduse ja krediidil erialal õpivad eeskätt rahandussüsteemi, Riigipanga ning mitmesuguste tööstusettevõtete töötajad, kaubanduse erialadel aga töötajad paljudest kaubandusettevõtetest, nii riiklikest kui koöperatiivsetest.

Õppetöö põhiliseks vormiks on iseseisev õppimine, kusjuures juhendatakse üliõpilastest ja teaduskonna poolt koostatud meetodilistest juhenditest, millega varustatakse iga üliõpilane. Vastava temaatika järgi kirjutavad üliõpilased kontroll- ja kursusetööid, mis ajendavad neid põhjalikult süvenema üksikute õppeainete põhiküsimustesse. Kaks korda aastas, talvel ja varasuvel, korraldatakse

õppe- ja eksamisessioone, kus õppejõud annavad üliõpilastele täiendavaid konsultatsioone, võtavad vastu eksameid ja peavad sissejuhatavaid loenguid järgmisel semestril õppekava kohaselt käsitlemisele tulevatest õppeainetest.

Õppe-eksamisessioonidest osavõtuks saadetakse üliõpilastele vastavad kutsed. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajatel pole õigust sessioonile väljakutsutud üliõpilasi kinni pidada. Ametliku väljakutse saanud üliõpilase ilmumine õppesessioonile on kohustuslik.

ENSV Ministrite Nõukogu 1959. a. 20. juuli määruse nr. 273 järgi säilitatakse kõikidele edukalt õppeplaani täitnud üliõpilastele õppesessioonil viibimise aja eest töötasu. Õppeplaani edukateks täitjateks loetakse need üliõpilased, kellel ei ole sooritamata eksameid ja arvestusi eelmisest semestrist ja kes kindlaksmääratud tähtaegadeks esitavad õppeplaanis ettenähtud kontroll- ja kursusetööd.

Õppe-eksamisessioonide vaheaegadel korraldatakse kaugõppeüliõpilastele konsultatsioone Tartus, Tallinnas ja Pärnus.

Õpikuid võivad kaugõppijad laenutada TRÜ Teaduslikust Raamatukogust kohalike linna (rajooni) raamatukogude vahendusel või TRÜ Tallinna konsultatsioonipunkti raamatukogust.

Õppe-eksamisessioonide ajaks Tartu sõitnud kaugõppeüliõpilastele on tagatud ööbimise ja õppimise võimalused.

Vastuvõtueksamid ja vastuvõtmise kord on kaugõppijaile samasugused kui statsionaarsesse osakonda astujaille.

Kaugõppeüliõpilastele antakse asutuste ja organisatsioonide poolt, kus nad töötavad, hulk soodustusi. I ja II kursuse üliõpilased saavad igal aastal 30 kalendripäeva tasuta õppepuhkust, III ja järgnevatel kursustel õppijatele antakse õppepuhkust 40 päeva. Riigieksamite sooritamiseks saab üliõpilane õppepuhkust 30 päeva.

Diplomitöö ettevalmistamise ja kaitsmise ajaks antakse

üliõpilastele 4 kuud palgalist puhkust ja 10 õppekuu jooksul enne diplomitöö koostamisele või riigieksamiteks ettevalmistamisele asumist igal nädalal üks tööst vaba päev, mille eest makstakse 50 % keskmisest töötasust.

Kõik see näitab suurt hoolitsust nende eest, kes on asunud kõrgema hariduse omandamisele töö kõrval, et töötada valitud alal hiljem suuremate oskustega ja laiemate teadmistega.

Kaugõppe korras ülikooli lõpetanud saavad samasuguse diplomi nagu statsionaarsed üliõpilased ja neil on samasugused õigused.

1968. a. võetakse vastu 25 kaubandusökonoomika, 25 toidukaupade tundmise, 60 rahanduse ja kredidi eriala ning 25 raamatupidamise ala kaugõppeüliõpilast.

ÜLIÕPILASKANDIDAATIDELE ESITATAVAD NÕUDED

ajandusteaduskonda võetakse NSV Liidu mees- ja naissoost kodanikke, kellel on lõpetatud keskharidus; õppetööle tootmistöö katkestamisega võetakse isikuid kuni 35 aasta vanuseni, õppetööle tootmistöö katkestamiseta (kaugõppeosakondadesse) aga piiramata vanuses. Kõrgematesse õppeasutustesse võetakse vastu konkursi korras sisseastumiseksamid edukalt õiendanud, kõige väärilisemad, ettevalmistatud ja võimekad isikud, kes esitavad positiivse iseloomustuse kõrgemasse õppeasutusse astumiseks.

Vastuvõtueksamid¹ toimuvad rahanduse ja krediidialal astujatele eesti keelest (kirjand), matemaatikast (kirjalik ja suuline) ja geograafiast (suuline). Sisseastumiseksamid tulevastele kaubandusökonoomistidele, kaubandusala raamatupidajatele ja majandusküberteknikutele on samad mis rahanduse ja krediidialal astujatele. Tulevased kaubatundjad sooritavad aga sisseastumiseksamid eesti keelest ja kirjandusest (kirjalik), keemiast (suuline) ja matemaatikast (kirjalik ja suuline). Eksamid on 1. - 20. augustini.

¹ Sellised sisseastumiseksamid olid 1967. a. Brošüüri koostamise ajal polnud 1968. a. vastuvõtutingimused veel avaldatud.

Sisseastumiseksamid toimuvad üleliiduliste programmide järgi, üldharidusliku keskkooli õppekava ulatuses.

Mittestatsionaarsesse osakonda võetakse vastu esma-
joones need, kes töötavad vastaval või sellele lähedasel eri-
alal.

TRÜ MAJANDUSTEADUSKONDA
ASTUJAILT NÕUTAVAD
DOKUMENDID.

1. Avaldus TRÜ rektori nimele Majandusteaduskonda vastuvõtmise kohta. Avalduses näidatakse, kas soovitakse õppida statsionaarselt või mittestatsionaarselt ning millist eriala soovitakse õppida (kaubatundmine, kaubandusökonomika, rahandus ja krediit, raamatupidamine, majandusküberneetika).
2. Iseloomustus kõrgemasse õppeasutusse astumiseks töökohast, sõjaväeasast või õppeasutusest.
3. Keskkooli küpsustunnistuse või kesk-eriõppeasutuse diplomi originaal koos lihtärakirjaga.
4. Elulookirjeldus.
5. Arstitüend (vorm nr. 286).
6. 4 päevapilti (võetud ilma peakatteta, suurus 3 x 4 cm).
7. Kohale saabumisel esitab sisseastuja isikult passi ja sõjaväepileti või arvelevõtmise tunnistuse.
8. Isiku, kes soovivad asuda õppima statsionaarselt ja kellel on vähemalt kaheaastane tööstaa^v, esitavad ettevõtte või asutuse juhataja poolt tõestatud väljavõtte tööraamatust. Kolhoosi liikmed esitavad kolhoosi juhatusel poolt tõestatud väljavõtte kolhoosi tööraamatust, millest peab nähtuma, kas avalduse esitaja on välja töötanud antud kolhoosis kehtestatud tööpäevade (normipäevade) miinimumi kahel viimasel aastal enne ülikooli astumise avalduse esitamist, kummagi aasta kohta eraldi.

Isiku, kes võetakse TRÜ Majandusteaduskonda, peavad esitama õppeaasta alguseks tööraamatu. Selle esitama-

ta jätmisel kustutatakse vastavad isikud üliõpilaste nimekirjast.

9. Ettevõtetest, organisatsioonidest või kolhoosidest TRÜ Majandusteaduskonda õppima suunatud isikud esitavad vormikohase suunamiskirja (vt, lisa 2).

10. Kaugõppesse astumisel on eesõigus isikutel, kes on suunatud õppima ettevõtete, kolhooside, sovhooside, asutuste ja organisatsioonide poolt erialale, mis vastab sisseastuja tööiseloomule ja esitavad selle kohta kindla vormikohase suunamiskirja (lisa 3).

Dokumente TRÜ-sse astumiseks võetakse vastu 20.juunist kuni 31.juulini.

Ettevõtte (organisatsiooni)
nurgatempel

Lisa 2.

Väljaandmise kuupäev ja nr.

..... rektorile
(kõrgema õppeasutuse nimetus) .
Vastavalt NSV Lõidu Ministrite Nõukogu määrusele 18. septem-
brist 1959. a. nr. 1099 suunatakse .....
(perekonna-, ees ja isa-
nimi täielikult välja kirjutada) ..... (asutuse, organisatsi-
..... üldkoosoleku otsu-
ooni, töölise, teenistujate, kolhoosnikute jt.)
se alusel. .... õppima
(protokoll nr. ja kuupäev)
..... erialale.
(kõrgema õppeasutuse nimetus) (eriala nimetus)
.....
(ettevõtte või organisatsiooni nimetus)
kohustub sm. .... õppimise
ajal maksuma temale igakuist stipendiumi, mis on 15 % võrra kõr-
gem kõrgemate õppeasutuste vastava kursuse üliõpilastele ette-
nähtud stipendiumist.

Ettevõtte (organisatsiooni)
pitser

Ettevõtte (organisatsiooni)
juhataja

(riigivapi kujutisega
või tavaline)

Parteiorganisatsiooni sekretär

Kohaliku ametiühingukomitee
esimees

Pearaamatupidaja (raamatu-
pidaja)

Ettevõtte (organisatsiooni)
nurgatempel

L i s a 3.

Väljaandmise kuupäev ja nr.

Tartu Riikliku Ülikooli Rektorile,

Vastavalt NLKP KK ja NSVL Ministrite Nõukogu määrusele 3. septembrist 1966. a. nr. 739 on sm. ....

(perekonna-, ees-

.....
ja isanimi täielikult välja kirjutada) .....

.....
(ettevõtte, asutuse, organisatsiooni nimetus) .....

.....
üldkoosoleku otsuse alusel. ....
(kuupäev ja protokoll nr.) .....

suunatud õppima Tartu Riiklikku Ülikooli. ....

..... erialale,
(eriala nimetus)

Sm. .... töötab
(perekonnanimi koos initsiaalidega)

.....
(amet, eriala, kutse) .....

Ettevõtte (organisatsiooni) juhataja

Partelorganisatsiooni sekretär

Kohaliku ametiühingukomitee esimees

Ettevõtte (organisatsiooni)
p i t s e r

(riigivapi kujutisega või ta-
valine)

Sisukord.

Majandusteadlase kutsest	3
Majandusteadlase töö iseloomust	6
Majandusteaduse õpetamine Tartu ülikoolis eile ja täna	9
Et kujuneda laia profiiliga eriteadlaseks	12
... rahanduse ja krediidiriigi spetsialistiks	14
... kõrgema haridusega kaubandusökonoomistiks	16
Kaubatundja teadmiste pagas	18
Majandusküberneetika	20
Raamatupidamine	22
Fakultatiivsed ained	24
Majandusteadlase tööpõld	26
Üliõpilaste elu-olu	32
Õppimisest kaugõppe korras	35
Üliõpilaskandidaatidele esitatavad nõuded	37
Lisa 1. TRÜ Majandusteaduskonda astujailt nõutavad dokumendid	39
2. Suunamiskiri stipendiaatidele	41
3. Suunamiskiri kaugõppijale	42

Hind 5 kop.